

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 47.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 22. novembir 1932.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsum, brævsavnaðum og skrivstovuni. Telf. 143.

6. árg.

Fólkatingsvalið 12. december 1932.

Javnaðarmenn stilla sjávandi mann upp til fólkatingsvalið, tí soleiðis er felagsskipan javnaðarmanna í Føroyum, at vit skulu stilla menn upp til eitt hvørt alment val, verið seg ríkisdagsval, sóknarstýrisval, lótingsval og onnur almenn val, har flokkurin hevur líkindi til at stilla, sjálvt um líkindini ikki altíð eru tey bestu til at sigra í fyrstu atlogu.

Javnaðarmenn byrjaðu við at stilla fyrstu ferð til fólkatingsvalið í 1926. Tá stóð telygingin bert millum sambandsmannin og javnaðarmannin, ið komin var upp í leikin, helt seg uttanfyri leikin. Sambandsmenn valdu trúliga við sambandinum. Javnaðarmaðurin fekk meir enn ein trýðing av stemmunum móti A. Samuelsen, og uttanflokkurin knapp flimting. Sjálvstýrissinnar, menn og kvinnur søtu í stórum muni heima — og valdu Andráss. Hovdu sjálvstýrismenn ta ferðina ikki sitið heima, men valt við javnaðarmonnum, so reykt A. Samuelsen ta ferðina, um uttanflokksmáðurin tók seg aftur. Sjálvstýrismenn seta ikki kross við Andráss á valdeggi, men ávirka umvegis at hann verður valdur.

Í 1929 var samgonguval, fyri at broyta Føroya stóðu á danska ríkisdegi soleiðis, at Føroyar vóru eins umboðaðar bæði í fólkatingi og landsingi, soleiðis at tey av táverðandi lótingi samtyktu mál skuldu koma fram á ríkisdegi, ótálmaði av tí føroyska fólkatingsmanninum A. Samuelsen.

Táð samgonguval, javnaðar- og sjálvstýrismanna avtornaði, sat A. Samuelsen, so tryggur í fólkatinginum, sum kanska ongantíð áður, og sjónliga segði valdugangurin frá, at ikki allir sjálvstýrismenn hovdu valt felagskandidatin. Teir hovdu heldur sitið heima — og valt Andráss.

Hetta er einasta sinnið, ið javnaðarmenn hava tikið seg aftur við at stilla mann sjálvir, og „Det sker kun en Gang og aldrig mere“.

A ráðstjórnarfundum javnaðarmanna hevur tað síðani altíð verið full segja, at vit altíð skulu hava mann frammi til óll val: *tí vit hava tey bestu líkindi til at sigra, bert vit standa samdir.* Og tað er væl einki val, har javnaðarmenn skuldi haft betri líkindi til at sigra, enn við eitt fólkatingsval, har stríðið stendur millum ein vinstramann og ein javnaðarmann, um so er at Føroyingar ikki vilja hava ein vinstramann framvegis.

Í Danmark er vinstra sett til veggis með alla, og teir koma ongantíð at fáa hovdið fyri seg aftur. Vinstraflokkurin hevur yvirleivað seg eins og hoga. Javnaðarmenn yvirleiva seg ongantíð, tí vit bera hin sanna og

rættvísu boðskapin um frið og frælsi á jørð.

Tí er tað avgjørt langt síðani, at um Føroyingar gera skyldu sína móti sonnum rættvísi og frælsi, so velja teir á valdegnum við javnaðarmonnum og seta krossin við okkara lista:

Velja J. H. Danbjørg til fólkatingsmann fyri Føroyar!

3.

Til býráðið.

Harri blaðstýrari!

Vilja tygum geva innivist í blaðið tygara fyri hesum spurningum til Havnar býarstýri:

- 1) Hvussu ofta skal ein Havnarborgari biðja um at fáa gjørt í rættlag innanhýsis elektriskar leidningar ella lampur, ið eru í ólag?
- 2) Hvussu leingi skulu vit, sum hava rindað tann stóra kostnað fyri installasjon, sita í myrkri, av tí at eingin kemur at gera í rættlag, tó at vit fleiri ferðir hava biðið um tað?
- 3) Hvussu ber tað til, at óll tey, sum í seinri tíð hava fingið installerað elektriskt ljós, hava fingið tað **nóg** bíligari enn vit, sum tóku tað alt fyri eitt? Tað varð jú skrivað til okkara, at tey sum tóku tað seinni, fingi tað nóg dyrtari.
- 4) Kann ikki fáast ein **fastur** prísur fyri installasjon, ella gongur alt her, sum best ber til, so at **ein** gevur heilt annan prís, enn **ein annar**, fyri arbeiði av sama slag?
- 5) Hvussu ofta skal „renovasjonsvesnið“ syrgja fyri at toma tey flöt, sum verða brúkt á náttúsi og til at koyra øsku og annað burturkast?
- 6) Skal ikki „renovasjonsvesnið“ ganga hampuliga og reinliga um? Er tað hopi í, at setið á náttúskassanum verður dálkað av „renovasjonsvesninum“, og náttússpannin verður stoytt í øskuspannina, so hendan stinkar sum eg veit ikki hvat, tá ein tekur lokið av henni til aftur at koyra øsku?
- 7) Var tað ikki møguligt, at kaminreinskarin kundi fingist til at gingið meira varðliga og reinliga um? Tað er ikki stuttligt at fáa óll húsin dálkað út í søti.

Býarstýrið kreivur jú ikki so lítlan pening frá okkum fyri alt hetta — og meiri afturat — og má tað tí vera ein pliktin fyri tað, at einki verður fyri okkum at finnast at, óllum hesum viðvíkjandi.

Ein Havnar borgari.

Til veljararnar.

J. H. Danbjørg.

Tað er sjónligt fyri einum og hvørjum Føroyingi, at land okkara liggur í órokiskapi og stendur ógviliga afturlaga í sammeting við onnur land.

Einans nokur fá pláss hava fingið so dána lendingar — kaj —, at skip kunna leggja at, meðan tær flestu bygdir eru so illa staddar, at ikki ein motorbátur kann leggja at landi.

Akvegir hava vit at kalla ongar. Nú tey seinastu árinu er onkur vegstubbil lagdur her og har í Føroyum; men flestu bygdir eru enn avskornar frá akvegisambandi við aðrar bygdir.

At skilið er so út av lagi, sum tað er, má vera av tí orsök, at okkara álitismenn — okkara lótings- og ríkisdagsmenn — hava verið afturhaldsmenn, sum ikki hava haft ans fyri nokrum framburði.

Skulu vit framvegis velja slíkar afturhaldsmenn?

Hugi tykkum um, Føroya veljarar — kvinnur og menn — og svarið óll eitt mannsligt: nei! sum kann hoyrast úr Sumbæ til Hattarvíkar. Latum okkum nú gera álvára av at reka afturhaldið út sæti.

Nú stendur fólkatingsval fyri durum, og tí eiga allir Føroya veljarar at fara av húsi — maður og kvinna — at reka afturhaldsmannin úr sessinum og í hansara stað seta ein eldhugaðan framburðsmann. Og vit vita ongan

betri framburðsmann enn harra lærara J. H. Danbjørg.

Harra Danbjørg hevur sitið sum formaður Porkeris sóknarstýris í otta ár, og vit undirskrivaðu sita í sóknarstýrinum saman við honum, so vit kenna væl, hvat maður hann er. Hann er ikki av teim monnum, sum eirir seg sjálvan ella mjølvar sína egnu koku. Hann tekur altíð tann tyngra endan sjálvur og roynir altíð at fjálga um tann minna mannin, tann ið lítli ráðini hevur.

Porkerisbygd lá sum so mangar aðrar bygdir í Føroyum við ongum vegi og ongum lendingarplássi. At tað nú er so frætt, at motorbátur kann leggja at landi, og at vit hava fingið akvegisamband við Vág, mega vit takka harra Danbjørg fyri.

Sum lærari er harra Danbjørg frálíka dágligur og sum menniskja er hann álitismaður og ávíkkligur á einhvønn hátt. Bæði horn og foreldur dáma hann væl. Hann er nærlagdur at lara børnini tað, teim torvast fyri at verða dugandi kvinnur og menn, og nú er svimjingarhúylur í gerð her í bygðini, so børnini eisini kunna lara at svimja. Harra Danbjørg er undangongumaður í hesum máli eins og allastaðni, har ið nakar framburður skal fáast í lag.

Harra J. H. Danbjørg er ein iðin, framfúsar maður, og Fø-

oyingar eiga neyvan nakran betri mann enn hann at senda niður á danska ríkisdegin.

Vit vóna tí, at allir Føroya veljarar, kvinnur og menn, vilja stemma á J. H. Danbjørg, á valdegnum.

Í Porkeri, hin 9. novbr. 1932.

Peter A. Jensen. J. F. Petersen. Sig. F. Sørensen. L. Larsen.

Brugsforeningerne og Købmændene.

Fra Thorshavns Detailhandlerforening har vi modtaget følgende Opsats med Anmodning om Optagelse:

Hr. Redaktør!

Tillad os i Anledning af en Artikel i »Føroya Social-Demokrat« om Brugsforeningerne og Købmændene at gøre Rede for en Side af Sagen, som ikke er kommet frem.

De Købmænd der har sluttet sig sammen i »Havnar Detailhandlerafelag«, har kun rettet deres Angreb mod den »Brugsforening«, der bærer Navnet »Baldur«, ikke mod den anden henværende Brugsforening, »Brúksfelagið Samvirkið«.

Sagen er, at Købmændene ikke ønsker at handle usocialt. De vil ikke *Arbejderne* til Lys, men derimod det sociale *Hykleri*. Deres Angreb gælder kun en henværende Købmændsforretning, der dækker sig bag en social-idealistisk Maske, endskønt den i Virkeligheden er en Sammenlutning af lidels fastlonnede ja endda kommunalt, amtskommunalt og statslonnede Borgere, der af Sparsommelighedshensyn vil søge at overflodiggøre Købmændene.

Med Tak for Optagelsen.

Havnar

Detailhandlerafelag.

* * *

Det er vist ret sjælden, at en Redaktør faar Anmodning om at forsyne indsendte Artikler med Kommentaar, men vi skal efter de Oplysninger vi havde og nu har skaffet, søge at efterkomme Anmodningen. —

Spørgsmaalet om Brugsforeninger blev, som den fremgaar af den i S.-D. optagne Artikel, for første Gang rejst af en dansk Mand, en Mand i en meget betydelig Stilling indenfor den danske Stat, altsaa statslønnat, og vi ved, at der i det danske Rige findes et Utal af Brugsforeninger, stiftet af Embeds- og Bestillingsmænd, foruden de almindelige Foreninger, hvoraf enhver kan blive Medlem, og det baade i Hovedstaden, Provinsbyerne og paa Landet. —

Heraf kan vi og alle se, at det er en komplet Misforstaaelse, hvis man mener, at en Brugsforening kun er eller maa være for »Arbejdere«, d. v. s. for dem, der ernærer sig ved almindelig Daglejerarbejde eller maaske for Fiskere. —

Da Tanken om Oprettelse af